

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

16 päivänä helmikuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhteinen maatalouspolitiikka – Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tuki maaseudun kehittämiseen – Maatalouden ympäristötuet – Asetus (EY) N:o 1974/2006 – Se, että tuensaajat eivät voi jatkaa tekemiensä sitoumusten noudattamista – Käsitteet ”tilusjärjestely” ja ”uusjakotoimenpiteet” – Sellaisten toimenpiteiden toteuttamatta jättäminen, jotka ovat tarpeen tuensaajan velvoitteiden mukauttamiseksi maatalan uuteen tilanteeseen – Asetus (EY) N:o 1122/2009 – Käsite ”ylivoimainen este ja poikkeukselliset olosuhteet”

Asiassa C-343/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Varhoven administrativen sad (ylin hallintotuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 19.5.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.6.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

PV

vastaa

Zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond ”Zemedelie”,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit N. Piçarra, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, N. Jääskinen ja M. Gavalec (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: L. Medina,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.6.2022 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– PV, edustajanaan S. Angelova, advokat,

– Zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond ”Zemedelie”, edustajinaan I. Boyanov, P. Slavcheva ja I. B. Zareva,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

- Bulgarian hallitus, asiamiehinään T. Mitova, E. Petranova ja L. Zaharieva,
- Euroopan komissio, asiamiehinään J. Aquilina, G. Koleva ja A. Sauka,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.9.2022 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 15.12.2006 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 (EUVL 2006, L 368, s. 15) 45 artiklan 4 kohdan ja yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (EY) N:o 1290/2005, (EY) N:o 247/2006, (EY) N:o 378/2007 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumoamisesta 19.1.2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 (EUVL 2009, L 30, s. 16) 31 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat maanviljelijä PV ja Zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond "Zemedelie" (Bulgarian kansallisen maatalousrahaston varatoimitusjohtaja) ja joka koskee päätöstä, jolla PV:tä vaadittiin maksamaan takaisin 20 prosenttia rahoituksesta, jota hänelle oli maksettu maaseudun kehittämisohjelmaan 2007–2013 kuuluvan toimenpiteen 214 "Maatalouden ympäristötuet" (jäljempänä toimenpide 214) perusteella tilivuosina 2013–2016.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus (EY) N:o 1698/2005

- 3 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen 20.9.2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 (EUVL 2005, L 277, s. 1) johdanto-osan 35 perustelukappaleen sanamuoto oli seuraava:

"(35) Maatalouden ympäristötuilla olisi jatkossakin oltava merkittävä asema maaseutualueiden kestäväen kehityksen tukemisessa ja ympäristöpalvelujen lisääntyneeseen kysyntään vastaamisessa. Niillä olisi tämän lisäksi kannustettava viljelijöitä ja muita maankäyttäjää palvelemaan koko yhteiskuntaa ja siksi ottamaan käyttöön tai soveltamaan edelleen maatalouden tuotantomenetelmiä, joissa otetaan huomioon ympäristön, maiseman ja sen ominaispiirteiden, luonnonvarojen, maaperän ja geneettisen monimuotoisuuden suojelu ja parantaminen. Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota maatalouden geenivarojen säilyttämiseen. Saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti näiden tukien olisi katettava vain sitoumukset, jotka ylittävät asiaa koskevat pakolliset vaatimukset."

4 Kyseisen asetuksen 36 artiklassa, jonka otsikko oli ”Toimenpiteet”, säädettiin seuraavaa:

”Tämän jakson mukainen tuki koskee

a) toimenpiteitä, joiden tavoitteena on maatalousmaan kestävä käyttö seuraavin keinoin:

--

iv) maatalouden ympäristötuet,

--

--”

5 Mainitun asetuksen 39 artiklassa, jonka otsikko oli ”Maatalouden ympäristötuet”, säädettiin seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on myönnettävä 36 artiklan a alakohdan iv alakohdassa säädettyä tukea kaikilla alueillaan niiden erityistarpeiden mukaisesti.

2. Maatalouden ympäristötukia myönnetään viljelijöille, jotka tekevät vapaaehtoisesti maatalouden ympäristösitoumuksia. --

3. --

Kyseiset sitoumukset on tehtävä yleensä viiden ja seitsemän vuoden väliseksi ajaksi. --

4. Tukia myönnetään vuosittain, ja niiden on katettava tehdystä sitoumuksesta aiheutuvat lisäkustannukset ja tulonmenetykset. Tarvittaessa ne voivat kattaa myös transaktiokustannuksen.

--”

Asetus N:o 1974/2006

6 Asetuksen N:o 1974/2006 johdanto-osan 23 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Kun kyseessä ovat maatalouden ympäristötuki ja eläinten hyvinvointia edistävä tuki, tuen tasapainoinen ja tavoitteidensa mukainen soveltaminen sekä maaseudun kestävä kehityksen edistäminen olisi varmistettava sellaisten tuensaajilta edellytettävien vähimmäisedellytysten avulla, jotka liittyvät erilaisiin maatalouden ympäristösitoumuksiin ja eläinten hyvinvointia koskeviin sitoumuksiin. Tässä suhteessa erittäin tärkeälle sijalle olisi asetettava sellaisen menetelmän määrittäminen, jolla voidaan laskea tehdystä sitoumuksesta aiheutuvat lisäkustannukset, tulonmenetykset ja todennäköiset transaktiokustannukset. Jos sitoumukset perustuvat tuotantopanosten rajoittamiseen, tukea olisi myönnettävä ainoastaan, jos tällaisia rajoituksia voidaan arvioida tavalla, joka antaa kohtuullisen varmuuden sitoumuksen noudattamisesta.”

7 Kyseisen asetuksen 45 artiklassa säädettiin seuraavaa:

"1. Jos tuensaaja lisää tilansa pinta-alaa tuen myöntämisen edellytyksenä olevan sitoumuksensa aikana, jäsenvaltiot voivat säätää sitoumuksen laajentamisesta koskemaan lisäalaa sitoumuksen jäljellä olevan voimassaoloajan 2 kohdan mukaisesti tai alkuperäisen sitoumuksen korvaamisesta uudella sitoumuksella 3 kohdan mukaisesti.

Kyseinen korvaaminen voidaan myös tehdä, jos sitoumuksen kattamaa alaa laajennetaan tilalla.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu laajentaminen voidaan sallia ainoastaan, jos

a) siitä on etua asianomaiselle toimenpiteelle;

b) se voidaan perustella sitoumuksen luonteella, jäljellä olevan voimassaoloajan pituudella ja lisäalan koolla;

c) se ei haittaa tuen myöntämisedellytysten noudattamisen varmistamiseksi tehtävien tarkastusten tehokkuutta.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettun uuden sitoumuksen on katettava koko kyseinen ala, ja sen ehtojen on oltava vähintään yhtä tiukat kuin alkuperäisen sitoumuksen.

4. Jos tuensaaja ei voi jatkaa tekemiensä sitoumusten noudattamista tilan tilusjärjestelyjen taikka toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien julkisten uusjakotoimenpiteiden tai uusjakotoimenpiteiden vuoksi, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta sitoumukset voidaan mukauttaa maatalon uuteen tilanteeseen. Jos tällainen mukautus osoittautuu mahdottomaksi, sitoumus päättyy eikä takaisinmaksua edellytetä sitoumuksen tosiasiallisen keston osalta."

Asetus N:o 73/2009

8 Asetuksen N:o 73/2009 31 artiklassa, jonka otsikko oli "Ylivoimainen este ja poikkeukselliset olosuhteet", säädettiin seuraavaa:

"Tätä asetusta sovellettaessa toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä ylivoimaiseksi esteeksi tai poikkeukselliseksi olosuhteiksi esimerkiksi seuraavat:

a) viljelijän kuolema;

b) viljelijän pitkäaikainen työkyvyttömyys;

c) vakava luonnononnettomuus, joka koskee merkittävää osaa tilan maatalousmaasta;

d) kotieläintuotantoon tarkoitettujen tilan rakennusten tuhoutuminen onnettomuudessa;

e) eläinkulikutauti, joka koskee viljelijän koko karjaa tai osaa siitä."

Asetus (EY) N:o 1122/2009

- 9 Neuvoston asetuksen N:o 73/2009 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä mainitussa asetuksessa säädettyjen viljelijöiden suorien tukien järjestelmien mukaisten täydentävien ehtojen, tuen mukauttamisen ja yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä viinialalle säädetyn tukijärjestelmän mukaisten täydentävien ehtojen osalta 30.11.2009 annetun komission asetuksen (EUVL 2009, L 316, s. 65) 75 artiklassa, jonka otsikko oli "Ylivoimainen este ja poikkeukselliset olosuhteet", säädettiin seuraavaa:

"1. Jos viljelijä ei ole voinut täyttää velvollisuuksiaan asetuksen – – N:o 73/2009 31 artiklassa tarkoitettujen ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, hän säilyttää oikeutensa tukeen ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisen olosuhteen tapahtumishetkellä tukikelpoisen pinta-alan tai tukikelpoisten eläinten osalta. Lisäksi jos tällaisesta ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisesta olosuhteesta johtuva noudattamatta jättäminen koskee täydentäviä ehtoja, vastaavaa vähennystä ei sovelleta.

2. Asetuksen – – N:o 73/2009 31 artiklassa tarkoitetuista ylivoimaisista esteistä ja poikkeuksellisista olosuhteista on ilmoitettava kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle sekä esitettävä niistä kyseistä viranomaista tyydyttävät todisteet 10 työpäivän kuluessa päivästä, jona viljelijä voi ne ilmoittaa."

Asetus (EU) N:o 65/2011

- 10 Asetuksen N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maaseudun kehittämisen tukitoimenpiteitä koskevien tarkastusmenettelyjen ja täydentävien ehtojen täytäntöönpanon osalta 27.1.2011 annetun komission asetuksen (EU) N:o 65/2011 (EUVL 2011, L 25, s. 8) 18 artiklan, jonka otsikko on "Vähennykset ja poissulkemiset tukikelpoisuusedellytysten, sitoumusten ja näihin liittyvien velvoitteiden noudattamatta jättämisen yhteydessä", 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

" – –

Jos kyseessä ovat monivuotiset sitoumukset, tuen vähennysten, poissulkemisten ja takaisinperimisten on koskettava myös kyseisiin sitoumuksiin aiempina vuosina jo maksettuja määriä."

Bulgarian oikeus

ZSPZZ

- 11 Maatalousmaan omistusoikeudesta ja käytöstä annetun lain (Zakon za sobstvenostta i polzvaneto na zemedelskite zemi; DV nro 17, 1.3.2001; jäljempänä ZSPZZ) 37 c §:ssä säädetään seuraavaa:

"(1) Maatalousmaan tilusjärjestelyt niiden hyödyntämistä varten suoritetaan näiden maiden omistajien ja/tai käyttäjien välisen sopimuksen perusteella. Sopimuksen tekemistä valvoo kullakin kunnan alueella sijaitsevalla paikkakunnalla toimiva toimikunta, joka on nimetty alueellisen maatalousosaston johtajan määräyksellä asianomaisen vuoden elokuun 5. päivään mennessä – –.

(2) Sopimus on tehtävä maatalous-, elintarvike- ja metsätalousministerin vahvistaman mallin mukaisesti – –. Sopimus on tehtävä ja saatettava ajan tasalle vuosittain 30. elokuuta mennessä seuraavaa maatalousmaan vuokrauksesta annetun lain [(Zakon za arendata v zemedelieto)] lisäsäännösten 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua tilivuotta varten. Sopimuksen piiriin ei voi kuulua kiinteistö, joka on ilmoitettu viljelytarkoituksiin todellisten rajojensa mukaisesti, eikä kiinteistö, jota käytetään pysyvästi laitumina, nurmina ja niittyinä. Sopimus tulee voimaan edellyttäen, että se kattaa vähintään kaksi kolmasosaa tilusjärjestelyjen kohteena olevasta kokonaispinta-alasta kyseisellä paikkakunnalla.

(3) Jos käyttäjät eivät pääse sopimukseen 1 kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa ja niiden maa-alueiden osalta, jotka eivät kuulu sopimuksen piiriin, toimikunta laatii luonnoksen hyödyntämistä varten tehtyjen tilusjärjestelyjen kohteena olevien maa-alueiden jakamisesta asianomaisen vuoden syyskuun 15. päivään mennessä seuraavalla tavalla:

1. oikeus käyttää yksittäistä tilusjärjestelyjen kohteena olevaa maa-aluetta on myönnettävä käyttäjälle, jolla on omistus- ja/tai vuokraoikeuden perusteella suurin osuus tilusjärjestelyjen kohteena oleviin alueisiin kuuluvasta maatalousmaasta
2. sen maatalousmaan pinta-ala, josta ei ole tehty sopimuksia ja jonka omistajat eivät ole tehneet 37 b §:n mukaisia ilmoituksia, on jaettava käyttäjien kesken pinta-alaan suhteutettuna ja sen tavan mukaisesti, jolla omistettua ja/tai vuokrattua maatalousmaata hyödynnetään pysyvästi kyseisellä paikkakunnalla.

(4) Toimikunta laatii alueellisen maatalousosaston johtajalle raportin, joka sisältää tehdyn sopimuksen, hyödyntämistä varten suoritettujen tilusjärjestelyjen kohteena olleiden maa-alueiden jaon ja tiedot, jotka koskevat 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja maa-alueita, niiden maanomistajia ja suoritettavia vuokria, ja alueellisen maatalousosaston johtaja antaa kyseisen raportin perusteella määräyksen maa-alueiden jaosta paikkakunnalla ennen asianomaisen vuoden lokakuun ensimmäistä päivää.

--

(14) Hyödyntämistä varten tehtäviä tilusjärjestelyjä tai tällaisten tilusjärjestelyjen kohteena olleiden maa-alueiden jakoa koskevan sopimuksen katsotaan muodostavan maanviljelijöiden tuesta annetussa laissa [(Zakon za podpomagane na zemedelskite proizvoditeli)] tarkoitettu oikeusperustan, ja edellä 3 momentissa tarkoitettujen maa-alueiden osalta se muodostaa oikeusperustan edellyttäen, että kyseisistä maa-alueista on suoritettu maksu.

(15) Maatalousmaat, jotka sisältyvät tilusjärjestelyihin ja jotka täyttävät edellytykset tuen saamiselle maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2007–2013 kuuluvasta 'Maatalouden ympäristötuet' -toimenpiteestä ja/tai maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014–2020 kuuluvista 'Maatalouden ympäristö ja ilmasto' ja 'Luonnonmukainen maatalous' -toimenpiteistä, on jaettava muuttamatta kyseisen toimenpiteen perusteella tuettaviksi hyväksytyjen henkilöiden sijaintia, jos

1. niiden 37 b §:n mukaisesti menettelyyn osallistumista varten käyttöön asettamien kiinteistöjen pinta-ala on suurempi tai yhtä suuri kuin toimenpiteessä tuettavaksi hyväksyty pinta-ala, ja
2. omistajat ja käyttäjät, joiden kiinteistöt on annettu asianomaisen toimenpiteen perusteella tuettaviksi hyväksytyjen henkilöiden käyttöön, ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän pykälän mukaiseen tilusjärjestelymenettelyyn samojen kiinteistöjen osalta.

--”

Määräys nro 11/2009

- 12 Maaseudun kehittämisohjelmaan 2007–2013 kuuluvan toimenpiteen 214 ”Maatalouden ympäristötuet” ehdoista ja täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 6.4.2009 annetussa maatalous- ja elintarvikeministerin määräyksessä nro 11 (Naredba n° 11 za usloviyata i reda za prilagane na myarka 214 ”Agroekologichni plashtania” ot Programata za razvitie na selskite rayoni za perioda 2007–2013; DV nro 29, 17.4.2009; jäljempänä määräys nro 11/2009) on 18 §, jossa todetaan seuraavaa:

”(3) Darzhaven fond ”Zemedelien” [(Bulgarian kansallinen maatalousrahasto)] on päätettävä maatalouden ympäristösitoumus ja tuensaajien on palautettava saamansa taloudellinen tuki kyseessä olevan ohjelman osan osalta 4 momentin säännösten mukaisesti, kun

--

3. 24 §:n 2 momentin vaatimuksia ei ole noudatettu

--

(4) Tuensaajien on palautettava niille siihen asti maksettu taloudellinen tuki lakisääteisine korkoineen sen mukaan, minä vuonna tukitoimi alun perin hyväksyttiin, maatalouden ympäristösitoumuksen päättämivuoteen asti, seuraavalla tavalla:

--

c) viidennen vuoden loppuun asti – 20 prosenttia

--

(5) Jos todetaan, että kyseessä oleviin ohjelman osiin sovellettavia hallinnollisia vaatimuksia ei ole noudatettu 26 §:n mukaisesti, taloudellinen tuki on palautettava 16 §:ssä tarkoitettujen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti lasketun määrän osalta.

(6) Jos kyseessä on ylivoimainen este tai poikkeukselliset olosuhteet, maatalouden ympäristösitoumus päättyy, eikä viljelijää vaadita palauttamaan saamaansa taloudellista tukea osittain tai kokonaan.

(7) Viljelijän, viljelijän valtuuttaman henkilön tai viljelijän oikeudenomistajien on tehtävä ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisista olosuhteista ilmoitus, joka toimitetaan asiaa koskevine todisteineen (toimivaltaisen hallintoviranomaisen laatimat asiakirjat) kirjallisesti [kansalliselle maatalousrahastolle] – RA (maksajavirasto) 10 työpäivän kuluessa siitä päivästä, jona viljelijä, viljelijän valtuuttama henkilö tai viljelijän oikeudenomistajat ovat kyenneet sen tekemään.”

- 13 Saman määräyksen 24 §:n 1 ja 2 momentissa todetaan seuraavaa:

”(1) Edellä 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdan 2, 3, ja 4 alakohdassa tarkoitettujen maatalouden ympäristötoimien tai maatalouden ympäristöohjelman osien kesto yhdellä ja

samalla maatalousmaalla yhden ja saman tilalohkon osalta on viisi vuotta maatalouden ympäristösitoumuksen tekemisestä.

(2) Edellä 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdan 2, 3 ja 4 alakohdassa tarkoitettujen maatalouden ympäristötoimien tai maatalouden ympäristöohjelman osien täytäntöönpanoon hyväksytyin maatalousmaan pinta-alaa voidaan vähentää enintään 10 prosenttia, ja joka vuosi kyseisen ohjelman osien kattamasta pinta-alasta vähintään 90 prosentin on vastattava maantieteellisesti sitä pinta-alaa, joka on maatalouden ympäristösitoumuksen kohteena.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 14 PV jätti vuonna 2013 tukihakemuksen toimenpiteen 214 perusteella.
- 15 PV sitoutui tämän hakemuksen yhteydessä noudattamaan maatalouden ympäristösitoumusta määräyksessä nro 11/2009 vahvistettujen yksityiskohtaisten sääntöjen ja edellytysten mukaisesti. Yksi ehdoista, joita PV sitoutui täten noudattamaan, oli, että hänen oli suoritettava kyseessä olevan ohjelman osan toimintoja yhdellä ja samalla maatalousmaalla viiden peräkkäisen vuoden ajan.
- 16 Kyseinen hakemus hyväksyttiin. PV hyväksyttiin osallistumaan toimenpiteeseen 214 maatalousmaalla, jonka suuruus oli 857 hehtaaria ja jota hän vuokrasi ja käytti vuoden 2012 aikana tilivuotta 2012/2013 varten tehtyjen sopimusten perusteella. ZSPZZ:n 37 c §:n 1 momentin mukaisesti nämä sopimukset tehtiin maatalousmaiden omistajien ja/tai käyttäjien kanssa yhdeksi vuodeksi.
- 17 Samankaltaisia sopimuksia tehtiin kolmelle seuraavalle tilikaudelle eli tilikausille 2013/2014, 2014/2015 ja 2015/2016. PV:n osalta tehtiin näiden vuosien aikana kaikki pakolliset hallinnolliset tarkastukset ja paikan päällä tehtävät tarkastukset, ja hänelle maksettiin toimenpiteen 214 perusteella yhteensä 1 063 317,54 Bulgarian levaa (BGN) (n. 544 000 euroa).
- 18 Vuoden 2016 aikana kyseisten maatalousmaiden omistajat ja käyttäjät eivät kuitenkaan päässeet tällaisiin sopimuksiin ZSPZZ:n 37 c §:n 1 momentin nojalla tilivuodelle 2016/2017. Vaikka PV halusi tehdä nämä sopimukset, aiempien sopimusten muut osapuolet ilmoittivat hänelle haluavansa kyseistä tilivuotta varten viljellä näitä maatalousmaita maa-alueiden tosiasiallisessa laajuudessa, mikä sulki pois mahdollisuuden päästä sopimukseen tämän määräyksen nojalla. PV ei näin ollen voinut kyseisen tilivuoden aikana käyttää kyseisiä maita, joiden osalta hän oli tehnyt tämän tuomion 15 kohdassa tarkoitetun ympäristösitoumuksen, eikä hän voinut näin ollen noudattaa kyseisessä 37 c §:ssä säädettyjä maatalouden ympäristötukien saamisen edellytyksiä.
- 19 Koska mainitun 37 c §:n 2 momentin mukaan maanomistajien ja/tai käyttäjien väliset sopimukset on tehtävä vuosittain ennen 30. elokuuta, PV oli jo vuoden 2016 elokuun alussa tietoinen siitä, ettei tilivuoden 2016/2017 aikana ollut mahdollista jatkaa samojen maa-alueiden hyödyntämistä.
- 20 PV ilmoitti 29.5.2017 kansalliselle maatalousrahastolle aikomuksestaan päättää maatalouden ympäristösitoumuksensa, koska niiden maa-alueiden hyödyntämisen oikeusperustaa, joilla hän osallistui toimenpiteeseen 214, ei enää ollut.

- 21 PV:lle ilmoitettiin 23.1.2018 sellaisen menettelyn aloittamisesta, joka koski monivuotisen ympäristösitoumuksen päättämistä määräyksen nro 11/2009 24 §:n 2 momentissa säädetyn sen vaatimuksen noudattamatta jättämisen vuoksi, jonka mukaan maatalousmaan pinta-alan, jolla osallistutaan toimenpiteeseen 214, on joka vuosi vastattava vähintään 90:tä prosenttia maatalouden ympäristösitoumuksen kohteena olevasta pinta-alasta. Tilivuotta 2016/2017 koskevien sopimusten puuttumisen vuoksi tämä vastaavuusprosentti oli kuitenkin enää vain 76,18 prosenttia.
- 22 PV sai 17.8.2018 ilmoituksen hänen toimenpiteen 214 yhteydessä tekemänsä maatalouden ympäristösitoumuksen päättämisestä. Tätä toimea ei riitautettu ja siitä tuli siten lainvoimainen.
- 23 PV:lle ilmoitettiin kansallisen maatalousrahaston varatoimitusjohtajan kirjeellä, jonka hän vastaanotti 7.12.2018, siitä, että oli aloitettu valtion saatavan toteamista koskevan toimen toteuttamista koskeva menettely, jonka yhteydessä häntä vaadittiin palauttamaan määräyksen nro 11/2009 18 §:n 4 momentin c kohdan nojalla 20 prosenttia hänelle maksetusta kokonaismäärästä eli 212 663,51 BGN (n. 109 000 euroa).
- 24 PV vastusti kyseisen menettelyn aloittamista ja väitti, että sen jälkeen, kun sääntelykehystä oli vuoden 2015 lokakuussa muutettu, useat omistajat ja/tai käyttäjät kieltäytyivät tekemästä ZSPZZ:n 37 c §:n mukaista sopimusta, minkä vuoksi hän ei voinut noudattaa tämän tuomion 15 kohdassa mainittua sitoumusta. Hän väitti, että koska kyse oli olosuhteista, joita hän ei voinut ennakoida kyseisen sitoumuksen tekemisen ajankohtana ja jotka näin ollen muodostivat määräyksen nro 11/2009 18 §:n 6 momentissa tarkoitettun ylivoimaisen esteen, hänen ei tarvinnut maksaa tätä summaa takaisin.
- 25 Kansallisen maatalousrahaston varatoimitusjohtaja totesi 14.11.2019 päivätyssä päätöksessä 212 663,51 BGN:n (n. 109 000 euroa) suuruisen valtion saatavan, joka oli 20 prosenttia toimenpiteen 214 yhteydessä tilivuosina 2013–2016 maksetusta tuesta.
- 26 PV nosti tästä päätöksestä kanteen Administrativen sad Tărgoviștea (Tărgovișten hallintotuomioistuin, Bulgaria), joka hylkäsi kanteen. Kyseinen tuomioistuin katsoi pääasiallisesti, että mainittu päätös oli pätevä, ja hylkäsi PV:n väitteen, joka koski ylivoimaisen esteen ilmenemistä. Mainittu tuomioistuin katsoi, ettei PV voinut perustellusti odottaa, että niiden maatalousmaiden omistajat ja/tai käyttäjät, joiden kanssa hän oli tehnyt ZSPZZ:n 37 c §:n mukaisia sopimuksia, uusisivat nämä sopimukset tilivuodelle 2016/2017. Lisäksi vaikka oletettaisiin, että olosuhteiden voidaan katsoa merkitsevän ylivoimaista estettä, sama tuomioistuin totesi, ettei PV ollut noudattanut määräaika, jonka kuluessa hänen olisi pitänyt ilmoittaa asiasta toimivaltaiselle hallintoviranomaiselle ja joka on preklusiivinen määräaika.
- 27 PV valitti tästä päätöksestä Varhoven administrativen sadiin (ylin hallintotuomioistuin, Bulgaria) eli ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen väittäen yhtäältä, että kun 20.10.2015 voimaan tulleella määräyksen nro 11/2009 muutoksella otettiin käyttöön uusia tiukempia vaatimuksia, sillä saatiin osa omistajista ja/tai käyttäjistä luopumaan sopimusten tekemisestä ZSPZZ:n 37 c §:n nojalla, ja että tämä muutos merkitsi mainitun määräyksen 18 §:n 6 momentissa tarkoitettua ylivoimaista estettä tai poikkeuksellista olosuhdetta. PV väittää toisaalta, että asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsitellyt tuomioistuin ei ollut noudattanut asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohtaa.

- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että mainittua 45 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että kun on kyse tilusjärjestelyistä tai toimivaltaisten viranomaisten päättämistä tai hyväksymistä uusjakotoimenpiteistä, joiden vuoksi tuensaja ei voi jatkaa tekemiensä sitoumusten noudattamista, asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta sitoumukset voidaan mukauttaa tuensajan maatilan uuteen tilanteeseen. Muussa tapauksessa sitoumuksen pitäisi päättyä eikä tuensajalta edellytettäisi niiden määrien takaisinmaksua, jotka hänelle oli maksettu sitoumuksen tosiasiallisen keston osalta.
- 29 Jos tätä tulkintaa ei hyväksytä, kyseinen tuomioistuin pohtii, eikö pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne voi kuulua asetuksen N:o 73/2009 31 artiklassa tarkoitettuihin ylivoimaiseen esteeseen tai poikkeuksellisiin olosuhteisiin, joiden vuoksi tuensaja voidaan vapauttaa velvollisuudesta maksaa takaisin nämä määrät. Tältä osin kyseinen tuomioistuin epäroii tällaisen luonnehdinnan tekemistä. Se korostaa nimittäin, että tuensaja tiesi toimenpiteen 214 perusteella tekemänsä tukihakemuksen yhteydessä, että ZSPZZ:n 37 c §:ssä säädetyt kolmansille kuuluvien maa-alueiden hyödyntämistä koskevat sopimukset olivat voimassa yhden vuoden ajan ja että omistajat ja/tai käyttäjät saattoivat päättää olla tekemättä sopimuksia seuraaville tilikausille.
- 30 Tässä tilanteessa Varhoven administrativen sad päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [asetuksen N:o 1974/2006] 45 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että käsiteltävän asian kaltaisessa tapauksessa on kyse ’tilusjärjestelyistä’ tai ’uusjakotoimenpiteistä’, joiden seurauksena tuensaja ei voi jatkaa tekemiensä sitoumusten noudattamista?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko se, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä, jotta tuensajan sitoumukset voidaan mukauttaa maatilan uuteen tilanteeseen, peruste sille, että ei edellytetä niiden varojen takaisinmaksua, jotka on saatu sen ajanjakson osalta, jonka aikana sitoumuksia on noudatettu?
- 3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, miten – kun otetaan huomioon käsiteltävän asian tosiseikat – [asetuksen N:o 73/2009] 31 artiklan säännöstä on tulkittava ja mikä on [asetuksen N:o 1122/2009] 75 artiklan 2 kohdassa tarkoitettun ilmoittamiselle asetetun määrärajan luonne?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 31 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että sitä sovelletaan silloin, kun viljelijä ei voi jatkaa tekemiensä maatalouden ympäristösitoumusten noudattamista niiden viimeisen voimassaolovuoden osalta ja kun tämä sitoumusten noudattamisen mahdottomuus on seurausta siitä, että kyseisen viljelijän ja maatalousmaiden muiden omistajien tai käyttäjien välillä ei ole tehty sopimuksia näiden maatalousmaiden käytöstä.
- 32 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on muistutettava, että asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohtaa sovelletaan sellaisen tuensajan tapaukseen, joka ei voi jatkaa tekemiensä sitoumusten noudattamista tilan tilusjärjestelyjen taikka toimivaltaisten viranomaisten päättämien tai hyväksymien uusjakotoimenpiteiden vuoksi.

- 33 Tästä on todettava, ettei kyseisessä säännöksessä eikä missään muussa mainitun asetuksen taikka asetuksen N:o 73/2009 tai asetuksen N:o 1122/2009 säännöksessä määritellä tilusjärjestelyjen ja toimivaltaisten viranomaisten päättämien tai hyväksymien uusjakotoimenpiteiden käsitteitä.
- 34 Lisäksi koska asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohdassa ei ole näiden käsitteiden osalta minkäänlaista viittausta kansalliseen oikeuteen, niitä on tulkittava itsenäisesti siten, että niitä sovelletaan yhtenäisesti Euroopan unionissa (ks. analogisesti tuomio 22.4.2021, Austrian Airlines, C-826/19, EU:C:2021:318, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Tässä asiayhteydessä on muistutettava, että niiden termien merkitys ja ulottuvuus, joita ei ole määritelty unionin oikeudessa, on määriteltävä sen tavanomaisen merkityksen mukaan, joka niillä on yleiskielessä, ottaen samalla huomioon se asiayhteys, jossa niitä käytetään, ja sen lainsäädännön tavoitteet, johon ne kuuluvat (tuomio 18.3.2021, Kuoni Travel, C-578/19, EU:C:2021:213, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 Ensinnäkin on todettava tilusjärjestelyn käsitteen tavanomaisesta merkityksestä yleiskielessä, että sillä viitataan toimenpiteisiin, joilla viljelylohkot muodostetaan uudelleen, jotta voidaan varmistaa maaperän rationaalisempi hyödyntäminen. Ilmaisulla "uusjakotoimenpiteet" viitataan yleisemmin – kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 36 ja 37 kohdassa toteaa – toimenpiteisiin, joilla pyritään viljelylohkojen uudelleenjärjestelyyn, joka liittyy kyseessä olevien maiden maankäytön parantamisen edellyttämien infrastruktuurien käyttöön antamiseen. Asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuilla käsitteillä "tilusjärjestelyt" ja "uusjakotoimenpiteet" viitataan yhdessä tarkasteltuna toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on viljelylohkojen uudelleenmuodostaminen ja uudelleenjärjestely, jotta ne muodostavat maankäytön kannalta rationaalisempia maatiloja.
- 37 Toiseksi, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 38–40 kohdassa todennut, tässä säännöksessä – sen useimpien kieliversioiden mukaan – edellytetään, että toimivaltaiset viranomaiset päättävät tai hyväksyvät sekä siinä mainitut tilusjärjestelyt että uusjakotoimenpiteet.
- 38 Tältä osin on todettava, että kyseisessä säännöksessä ainoastaan todetaan yleisesti, että viranomaiset osallistuvat näihin toimenpiteisiin joko päätöksellä tai hyväksymisellä, eikä siinä täsmennetä tarkemmin yksityiskohtia, joita tämän viranomaisen on noudatettava osallistuessaan tilusjärjestelytoimenpiteisiin tai uusjakotoimenpiteisiin.
- 39 Tästä seuraa, että tilusjärjestelyjen taikka toimivaltaisten viranomaisten päättämien tai hyväksymien uusjakotoimenpiteiden käsitteiden piiriin voivat kuulua kaikki toimivaltaisten viranomaisten päättämät tai hyväksymät toimenpiteet, joiden tarkoituksena on viljelylohkojen uudelleenmuodostaminen ja uudelleenjärjestely, jotta muodostetaan maankäytön kannalta rationaalisempia maatiloja.
- 40 Tätä tulkintaa tukevat asiayhteys, johon asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohta kuuluu, sekä yleisemmin ottaen tavoitteet, joihin Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tukea maaseudun kehittämiseen koskevalla säännöstöllä pyritään.
- 41 Yhtäältä asetuksen N:o 1698/2005 36 artiklan a alakohdan iv alakohdan ja 39 artiklan mukaan maatalouden ympäristötuet ovat tukia, joita myönnetään vuosittain viljelijälle, joka on vapaaehtoisesti tehnyt maatalouden ympäristösitoumuksen, ja niillä pyritään kattamaan tällaisista sitoumuksista aiheutuvat lisäkustannukset ja tulonmenetykset. Kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan 35 perustelukappaleessa korostetaan, näillä maatalouden ympäristötuilla on täten

merkittävä asema maaseutualueiden kestävä kehityksen tukemisessa ja ympäristön suojelussa, koska niillä kannustetaan tuensaajia monivuotisiin sitoumuksiin, jotka ylittävät unionin maatalouslainsäädännön pakollisten normien ja kansallisessa lainsäädännössä asetettujen erityisvaatimusten noudattamisen.

- 42 Toisaalta asetuksen N:o 1974/2006 johdanto-osan 23 perustelukappaleesta ilmenee, että maaseudun kestävä kehitystä edistääkseen unionin lainsäätaja on halunnut suosia maatalouden ympäristötukien avulla annetun unionin tuen tasapainoista soveltamista.
- 43 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 43 kohdassa, näihin tavoitteisiin pyrkiminen edellyttää näin ollen, ettei viljelijöitä saada luopumaan monivuotisten maatalouden ympäristösitoumusten tekemisestä sen vuoksi, että näiden sitoumusten aikana mahdollisesti tehdään tilusjärjestelytoimenpide tai uusjakotoimenpiteitä, joka tai jotka estävät heitä noudattamasta mainittuja sitoumuksia. Tässä asiayhteydessä asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohdalla pyritään lievittämään seurauksia, joita on tällaisten tapahtumien esiintymisellä kyseisen ajanjakson aikana.
- 44 Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos tällainen sitoumusten noudattamisen mahdottomuus johtuu siitä, että viljelijän ja maatalousmaiden muiden omistajien tai käyttäjien välillä ei ole tehty sopimuksia näiden maatalousmaiden käytöstä. Tällaisessa tilanteessa nimittäin se, että viljelijä ei voi noudattaa näitä sitoumuksia, ei johdu suoraan toimivaltaisten viranomaisten päättämistä tai hyväksymistä toimenpiteistä, jotka vaikuttavat kyseisen tilan rakenteeseen.
- 45 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että sitä sovelletaan silloin, kun viljelijä ei voi jatkaa tekemiensä maatalouden ympäristösitoumusten noudattamista niiden viimeisen voimassaolovuoden osalta ja kun tämä sitoumusten noudattamisen mahdottomuus on suora seurausta toimivaltaisen viranomaisen päättämästä tai hyväksymästä tilusjärjestelytoimenpiteestä tai uusjakotoimenpiteestä, joka vaikuttaa sen maatalon rakenteeseen, jota nämä sitoumukset koskevat. Tätä säännöstä ei sitä vastoin voida soveltaa silloin, kun mainittu sitoumusten noudattamisen mahdottomuus johtuu siitä, että oikeus käyttää osaa kyseisen tilan pinta-alasta on poistunut mainittujen sitoumusten täyttämisen aikana.

Toinen kysymys

- 46 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että se, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä, jotta tuensaajan ympäristösitoumukset voidaan mukauttaa hänen maatilansa uuteen tilanteeseen, joka on seurausta tässä säännöksessä tarkoitetuista tilusjärjestelyistä tai uusjakotoimenpiteistä, on esteenä sille, että kyseiseltä tuensaajalta edellytetään niiden varojen takaisinmaksua, jotka hän on saanut sen ajanjakson osalta, joiden aikana näitä sitoumuksia noudatettiin.
- 47 Aluksi on muistutettava, että asetuksen N:o 65/2011 18 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos kyseessä ovat monivuotiset sitoumukset, tuen vähennysten, poissulkemisten ja takaisinperimisten on koskettava myös kyseisiin sitoumuksiin aiempina vuosina jo maksettuja määriä.

- 48 Asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohdassa säädetään kuitenkin, että jos maatalouden ympäristötuen saaja ei voi jatkaa tekemänsä sitoumuksen noudattamista tilan tilusjärjestelyjen taikka toimivaltaisten viranomaisten päättämien tai hyväksymien uusjakotoimenpiteiden vuoksi, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta kyseiset sitoumukset voidaan mukauttaa kyseisen maatalouden uuteen tilanteeseen. Jos tällainen mukauttaminen osoittautuu mahdottomaksi, mainittu sitoumus päättyy eikä takaisinmaksua edellytetä sitoumuksen tosiasiallisen keston osalta.
- 49 Tämän säännöksen sanamuodosta ilmenee selvästi, että yhtäältä siitä, että toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat tai hyväksyvät tilusjärjestelyä tai maankäyttöä koskevan toimenpiteen, joka vaikuttaa tuensaajan mahdollisuuteen jatkaa tekemänsä maatalouden ympäristösitoumuksen noudattamista, seuraa kyseiselle jäsenvaltiolle kuuluva velvollisuus mukauttaa kyseinen sitoumus kyseisen maatalouden uuteen tilanteeseen.
- 50 Toisaalta vain silloin, kun tällainen mukauttaminen osoittautuu mahdottomaksi, kyseinen sitoumus päättyy eikä takaisinmaksua edellytetä sitoumuksen tosiasiallisen keston osalta.
- 51 Kuten tämän tuomion 42 kohdassa todetaan, asetuksen N:o 1974/2006 johdanto-osan 23 perustelukappaleesta nimittäin ilmenee, että kun kyseessä on maatalouden ympäristötuki, unionin lainsäätäjän tarkoituksena on ollut tukeutua unionin tuen tasapainoiseen soveltamiseen edistääkseen maaseudun kestävästä kehityksestä.
- 52 Nyt käsiteltävässä asiassa on niin, että jos oletetaan, että tuensaajan maatalouden pinta-alan vähennys, jonka vuoksi tuensaaja ei voi noudattaa tekemänsä maatalouden ympäristösitoumuksensa, johtuu asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua tilusjärjestelystä tai uusjakotoimenpiteestä, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, ovatko toimivaltaiset kansalliset viranomaiset toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet, jotta kyseinen sitoumus voidaan mukauttaa kyseisen maatalouden uuteen tilanteeseen. Jos kyseinen tuomioistuin katsoo, ettei näin ole, sen on siis todettava, että kyseinen sitoumus on päätynyt ilman, että tuensaajalta voidaan edellyttää takaisinmaksua sitoumuksen tosiasiallisen keston osalta.
- 53 Edellä esitetyn perusteella asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että se, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä, jotta tuensaajan ympäristösitoumukset voidaan mukauttaa hänen maatalonsa uuteen tilanteeseen, joka on seurausta tässä säännöksessä tarkoitetuista tilusjärjestelyistä tai uusjakotoimenpiteistä, on esteenä sille, että kyseiseltä tuensaajalta edellytetään niiden varojen takaisinmaksua, jotka hän on saanut sen ajanjakson osalta, jonka aikana näitä sitoumuksia noudatettiin.

Kolmas kysymys

- 54 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 73/2009 31 artiklaa tulkittava siten, että se, että tuensaaja ei voi jatkaa monivuotisen maatalouden ympäristösitoumuksen noudattamista kyseisen sitoumuksen viimeisen vuoden osalta, koska maatalousmaiden muiden omistajien tai käyttäjien kanssa ei ole tehty sopimuksia näiden maatalousmaiden käytöstä, muodostaa kyseisessä 31 artiklassa tarkoitettua "ylivoimaisen esteen", ja että siitä on näin ollen ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle asetuksen (EY) N:o 1122/2009 75 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua 10 työpäivän määräajassa.

- 55 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 73/2009 31 artiklan a–e alakohdassa luetellaan eri tapahtumia, jotka voivat muodostaa ylivoimaisen esteen.
- 56 Näissä tapahtumissa ei kuitenkaan mainita monivuotisen maatalouden ympäristösitoumuksen perusteella unionin rahoitusta saavan sellaisen henkilön tilannetta, joka ei voi noudattaa kyseistä sitoumusta sen vuoksi, että maatalousmaiden muiden omistajien tai käyttäjien kanssa ei ole tehty sopimuksia niiden käytöstä.
- 57 Asetuksen N:o 73/2009 31 artiklassa olevasta adverbistä ”esimerkiksi” seuraa kuitenkin, ettei kyseiseen artiklaan sisälly tyhjentävää luetteloa tapahtumista, jotka voivat muodostaa ylivoimaisen esteen.
- 58 Lisäksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ylivoimaisen esteen muodostavat kaikki tapahtumat, jotka johtuvat epätavallisista ja ennalta arvaamattomista olosuhteista, joihin toimijan ei ole ollut mahdollista vaikuttaa ja joiden seurauksia ei olisi voitu välttää, vaikka toimija olisi noudattanut asianmukaista huolellisuutta (ks. vastaavasti tuomio 17.12.1970, Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, 23 kohta ja tuomio 17.12.2015, Szemerey, C-330/14, EU:C:2015:826, 58 kohta).
- 59 Näin ollen on niin, että vaikka se, että tuensaaja ei voi jatkaa maatalouden ympäristösitoumuksen noudattamista sen vuoksi, ettei maatalousmaiden muiden omistajien tai käyttäjien kanssa ole tehty sopimuksia niiden käytöstä, voi lähtökohtaisesti merkitä ylivoimaista estettä, näin on vain sillä edellytyksellä, että tämä sitoumusten noudattamisen mahdottomuus johtuu epätavallisista ja ennalta arvaamattomista seikoista, joihin kyseinen tuensaaja ei ole voinut vaikuttaa ja joiden seurauksia ei olisi voitu välttää, vaikka tämä viimeksi mainittu olisi noudattanut asianmukaista huolellisuutta, minkä selvittäminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.
- 60 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 73/2009 31 artiklaa on tulkittava siten, että vaikka se, että tuensaaja ei voi jatkaa maatalouden ympäristösitoumuksen noudattamista sen vuoksi, ettei maatalousmaiden muiden omistajien tai käyttäjien kanssa ole tehty sopimuksia niiden käytöstä, voi lähtökohtaisesti merkitä ylivoimaista estettä, näin on vain sillä edellytyksellä, että tämä sitoumusten noudattamisen mahdottomuus johtuu epätavallisista ja ennalta arvaamattomista seikoista, joihin kyseinen tuensaaja ei ole voinut vaikuttaa ja joiden seurauksia ei olisi voitu välttää, vaikka tämä viimeksi mainittu olisi noudattanut asianmukaista huolellisuutta, minkä selvittäminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 61 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 15.12.2006 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohtaa

on tulkittava siten, että

sitä sovelletaan silloin, kun viljelijä ei voi jatkaa tekemiensä maatalouden ympäristösitoumusten noudattamista niiden viimeisen voimassaolovuoden osalta ja kun tämä sitoumusten noudattamisen mahdottomuus on suoraa seurausta toimivaltaisen viranomaisen päättämästä tai hyväksymästä tilusjärjestelytoimenpiteestä tai uusjakotoimenpiteestä, joka vaikuttaa sen maatilankäyttöön, jota nämä sitoumukset koskevat. Tätä säännöstä ei sitä vastoin voida soveltaa silloin, kun mainittu sitoumusten noudattamisen mahdottomuus johtuu siitä, että oikeus käyttää osaa kyseisen tilan pinta-alasta on poistunut mainittujen sitoumusten täyttämisen aikana.

- 2) Asetuksen N:o 1974/2006 45 artiklan 4 kohtaa

on tulkittava siten, että

se, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tarvittavia toimenpiteitä, jotta tuensaajan ympäristösitoumukset voidaan mukauttaa hänen maatilansa uuteen tilanteeseen, joka on seurausta tässä säännöksessä tarkoitetuista tilusjärjestelyistä tai uusjakotoimenpiteistä, on esteenä sille, että kyseiseltä tuensaajalta edellytetään niiden varojen takaisinmaksua, jotka hän on saanut sen ajanjakson osalta, jonka aikana näitä sitoumuksia noudatettiin.

- 3) Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (EY) N:o 1290/2005, (EY) N:o 247/2006, (EY) N:o 378/2007 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumoamisesta 19.1.2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 31 artiklaa

on tulkittava siten, että

vaikka se, että tuensaaja ei voi jatkaa maatalouden ympäristösitoumuksen noudattamista sen vuoksi, ettei maatalousmaiden muiden omistajien tai käyttäjien kanssa ole tehty sopimuksia niiden käytöstä, voi lähtökohtaisesti merkitä ylivoimaista estettä, näin on vain sillä edellytyksellä, että tämä sitoumusten noudattamisen mahdottomuus johtuu epätavallisista ja ennalta arvaamattomista seikoista, joihin kyseinen tuensaaja ei ole voinut vaikuttaa ja joiden seurauksia ei olisi voinut välttää, vaikka tämä viimeksi mainittu olisi noudattanut asianmukaista huolellisuutta, minkä selvittäminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.

Allekirjoitukset